

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی
پایان نامه دکتری تخصصی (phd) در اقتصاد

موضوع:

توزیع در آمد در اسلام

استاد راهنما: دکتر محمدرضا شریف آزاده

نگارش: ابوالقاسم اثنی عشری

سال تحصیلی: ۱۳۷۳

فهرست مطالب

فصل ۱:

پیشگفتار: اهمیت و لزوم انتخاب موضوع

تعاریف و مفاهیم

۱-۱- مفهوم رشد اقتصادی

۱-۲- مفهوم توسعه اقتصادی

۱-۳- عوامل موثر بر رشد اقتصادی

۱-۴- تعریف درآمد

۱-۵- تعریف توزیع درآمد

۱-۶- تعریف توزیع عادلانه درآمد

فصل ۲: مبانی تئوریک

مقدمه :

۲-۱- رشد و توزیع درآمد (نظرات اقتصاددانان در ارتباط با رشد و توزیع درآمد)

۲-۱-۱- رشد اقتصادی در مقابل توزیع درآمد

۲-۱-۱-۱- تاثیر عدالت بر عوامل تولید

۲-۱-۱-۱-۱- تاثیر اعمال سیاست توزیع عادلانه بر عامل کار

۲-۱-۱-۱-۲- تاثیر اعمال سیاست توزیع عادلانه بر عامل سرمایه

۲-۱-۱-۱-۳- تاثیر اعمال سیاست توزیع عادلانه بر عامل مدیریت

۲-۱-۲- رشد اقتصادی همسو با توزیع عادلانه درآمد

فصل ۳- تاثیر کردار اقتصادی فرد مومن بر رشد و توزیع درآمد

مقدمه :

- ۳-۱- آثار و نشانه های رفتار فرد مومن
- ۳-۲- دلایل نشان دهنده توجه اسلام به رفع نیازها از دو دیدگاه رشد و توزیع عادلانه
- ۳-۳- معیار بهره مندیهای مجاز در اسلام
- ۳-۴- طبقه بندی افراد جامعه از حیث نیاز و نظر اسلام درباره این طبقات
- ۳-۵- دلایل نقلی مبنی بر توجه اسلام به توزیع عادلانه
- ۳-۶- تاکید اسلام بر مصرف کالاهای ضروری
- ۳-۷- نظر اسلام درباره توزیع برابر
- ۳-۸- تاثیرتقید بر قیود اسلامی در کاهش مصرف
- ۳-۹- انواع مصرف
 - ۳-۹-۱- مصرف شخصی
 - ۳-۹-۱-۱- نگرش انسان متقی نسبت بهمصرف شخصی
 - ۳-۹-۱-۱-۱- تاثیر پارامترهای پاداش و عذاب آخرت در مصرف فرد
 - ۳-۹-۱-۱-۲- تاثیر حرمت کنز درآمد و ثروت در رشد و توزیع درآمد
 - ۳-۹-۱-۱-۳- تعالیم کنترل کننده مصرف در اقتصاد اسلامی و تاثیر آن بر رشد و توزیع
 - ۳-۹-۱-۱-۴- تاثیر احکام ولایی در کنترل مصرف
 - ۳-۹-۱-۱-۵- تاثیر اصل عفاف و کفاف در کنترل مصرف
 - ۳-۹-۱-۱-۶- تاثیر عامل زهد بر کنترل مصرف
 - ۳-۹-۱-۱-۷- تاثیر قاعده لاضرر بر مصرف فرد
 - ۳-۹-۱-۱-۸- تاثیر قاعده نفی سبیل کافر بر مومن بر مصرف فرد مسلمان
 - ۳-۹-۲-۱- طبقه بندی مصارف اجتماعی
 - ۳-۹-۲-۱-۱- مصارف اجتماعی واجب
 - ۳-۹-۲-۱-۲- مصارف اجتماعی مستحب
 - ۳-۹-۲-۲- مقایسه وضع دو خانوار نسبت به هم در مصارف اجتماعی
 - ۳-۹-۲-۳- نتایج حاصل از مصارف اجتماعی

فصل ۴: عوامل موثر بر ایجاد نابرابری توزیع درآمد

مقدمه:

- ۴-۱- رشد تکنولوژی

- ۴-۲- نوع درآمد
- ۴-۳- تبعیضهای نژادی و جنسی
- ۴-۴- شرایط توسعه اقتصادی
- ۴-۵- اعمال سیاستهای مالی و پولی دولت
- ۴-۶- احتکار
- ۴-۶-۱- مفهوم احتکار از نظر اقتصادی
- ۴-۶-۲- فرق انبارداری و احتکار
- ۴-۶-۳- تاثیر اختلاف درآمدها در بروز احتکار
- ۴-۷- ربا
- ۴-۷-۱- تاثیر ربا بر رشد و توزیع درآمد
- ۴-۸- اقدامات انحصارگرانه در بازار

فصل ۵: نگرش اسلام در مورد عوامل نابرابر کننده توزیع درآمد

مقدمه :

- ۵-۱- در رابطه با رشد تکنولوژی
- ۵-۲- در رابطه با نوع درآمد
- ۵-۲-۱- چند نمونه از مکاسب محرمه در اسلام
- ۵-۳- در رابطه با تبعیضهای نژادی
- ۵-۴- در رابطه با شرایط توسعه اقتصادی
- ۵-۵- در رابطه با دخالت دولت در اقتصاد
- ۵-۵-۱- تامین اجتماعی در اسلام
- ۵-۵-۲- تعادل اجتماعی در اسلام
- ۵-۵-۲-۱- اختلاف طبیعی درآمد
- ۵-۵-۲-۲- اختلاف درآمد از جنبه مکتبی
- ۵-۶- نگرش اسلام در مورد مسئله احتکار
- ۵-۶-۱- مفهوم احتکار از نظر فقهی
- ۵-۶-۱-۱- تقسیم بندی فقهی انواع احتکار
- ۵-۷- نظر اسلام درباره بهره و ربا و رابطه آن با توزیع عادلانه
- ۵-۷-۱- بررسی علت تامه حرمت ربا
- ۵-۸- نظر اسلام درباره قیمت گذاری کالا

فصل ۶ : ویژگیهای ابزارهای تامین کننده رشد و توزیع درآمد

۶-۱- مقدمه :

- ۶-۲- عدالت مالیاتی در اسلام
- ۶-۳- ویژگیهای مالیات در اقتصاد اسلامی
 - ۶-۳-۱- عبادی بود مالیات اسلامی
 - ۶-۳-۲- مینیمم بودن هزینه اخذ مالیات در اقتصاد اسلامی
 - ۶-۳-۳- تنوع و انعطاف پذیری مالیاتهای اسلامی
 - ۶-۳-۴- مالیاتهای اسلامی جهت تامین مخارج مشخص و معین اخذ می شوند
 - ۶-۴- تاثیر وقف بر رشد و توزیع درآمد
 - ۶-۵- انفاق
 - ۶-۵-۱- ویژگیهای انفاق
 - ۶-۶- تاثیر سایر ابزارهای مالی بر رشد و توزیع درآمد
 - ۶-۶-۱- حق همسایه
 - ۶-۶-۲- قربانی کردن در عید قربان
 - ۶-۶-۳- فدیة
 - ۶-۶-۴- هدیه
 - ۶-۶-۵- حق زراعت هنگام برداشت محصول
 - ۶-۷- تاثیر ارث بر رشد و توزیع درآمد

فصل ۷ : خلاصه و نتیجه گیری

- ۷-۱- خلاصه
- ۷-۲- نتیجه گیری
- ۷-۳- منابع فارسی
- ۷-۴- منابع انگلیسی

چکیده :

در این رساله این مسئله مورد بحث قرار گرفته است که شیوه توزیع درآمد در اسلام، توان تثبیت کنندگی لازم را دارد و نه تنها مانع رشد اقتصادی نیست بلکه زمینه رشد بیشتر و تقویت استعدادها و انگیزه های لازم برای سرمایه گذاری را فراهم مینماید.

هدف از این بحث این است که چگونگی تامین عدالت همراه با رشد مستمر اقتصادی را پیدا نماییم. ملاحظه نمائیم که چه ابزارهایی در سیستم اقتصادی اسلام وجود دارند که منجر به چنین نتیجه ای می شوند.

در تعقیب این هدف ، ویژگیهای بارز رفتار اقتصادی فرد مومن مورد بررسی قرار گرفته و ضمن بررسی عوامل موثر در ایجاد ناهماهنگی ها و نابرابریها در توزیع درآمد مکانیزم احکام و مقررات اسلام در کنترل این امر تبیین شده و ویژگیهای ابزارهای تامین کننده رشد و توزیع درآمد بحث و بررسی گردیده است . آنگاه این نتیجه بدست آمده است که احکام اسلام زمینه ای را فراهم می سازد که علاوه بر تامین عدالت ، انگیزه اطمینان را افزایش می دهد و سرمایه گذاری بیشتر و افزایش درآمد ملی را موجب می گردد.

